

به نام خداوند جان و خرد

دانشگاه فنی و حرفه ای استان کرمان

آموزشکده فنی و حرفه ای دختران سیرجان (کوثر)

عنوان درس: فارسی عمومی

(برگزیده متون فارسی و آیین نگارش، دکتر حسن ذوالفقاری)

مدرس: مرجان دهقانی پور

نیمسال دوم ۹۹-۹۸

فصل اول: ادبیات حماسی

در آمدی بر ادبیات حماسی:
✓ تعریف حماسه:

نوعی از اشعار وصفی است مبتنی بر توصیف اعمال پهلوانی و مردانگی ها
و افتخارات قومی و فردی

انواع منظومه های حماسی

منظومه های طبیعی و ملی

منظومه های حماسی مصنوع

انواع منظومه های
حماسی

خصایص منظومه حماسی و عناصر آن

- پدید آمدن حوادثی که مدتها بعد، از آنها سخن گفته می شود.
- آمیخته شدن یک موضوع تاریخی دارای حقیقت خارجی با داستانهای اساطیری
- ابهام زمان و مکان در آنها

داستان زال زر

- داستانی است منظوم در شاهنامه که فردوسی با بازآفرینی این داستان و سایر داستانهای اساطیری اثری سترگ به وجود آورد که حامل تاریخ و فرهنگ ایران باستان است

فصل دوم: ادبیات غنایی

در آمدی بر ادبیات غنایی:

تعریف شعر غنایی:

سخن گفتن از احساسات شخصی است به شرط اینکه از دو کلمه احساس و شخصی وسیع ترین مفاهیم آنها را در نظر بگیریم.

در شعر فارسی وسیع ترین افق معنوی، افق شعر غنایی است

داستان آرش کمان گیر

- از مجموعه داستانهای حماسی ایران است که در آن فردوسی از قهرمانی وطن دوست به نام آرش نام میبرد که میکوشد مرز ایران و توران را پس از سالهای متوالی جنگ جدا نماید.

«آنگاه آرش تیر و کمان برداشت و بر کوه البرز برآمد و به نیروی ایمان تیر را از کمان رها کرد و خود بی جان بر زمین افتاد»

موضوعات شعر غنایی

آغاز عشق فرهاد

• یکی از انواع غنایی منظومه های عاشقانه و استاد این فن نظامی گنجوی است. یکی از مشهور ترین منظومه های نظامی خسرو و شیرین است و یکی از فرازهای زیبای این داستان آغاز عشق فرهاد است.

• داستان فردی کوه کن به نام فرهاد است که دلباخته دختری از درباریان به نام شیرین میشود. سرانجام این عشق به ناکامی فرهاد می انجامد.

چو دل در عشق شیرین بست فرهاد
بر آورد از وجودش عشق فریاد
به سختی میگذشتش روزگاری
نمی آمد زدستش هیچ کاری

غم آن دلستان از سرگرفتی

دگر ره راه صحرا برگرفتی

فصل سوم: ادبیات تعلیمی

درآمدی بر ادبیات تعلیمی:

تعریف ادبیات تعلیمی:

اثر ادبی تعلیمی اثری است که دانشی را برای خواننده تشریح کند یا مسائل اخلاقی، مذهبی و فلسفی را به شکل ادبی عرضه دارد.

پند بزرگان

• از جمله بزرگان حوزه ادبیات تعلیمی می توان به خواجه عبدالله انصاری ،صوفی،شاعر ونویسنده ایرانی قرن پنجم هجری اشاره نمود .وی به دو زبان فارسی وعربی شعر می سرود و از مهمترین آثار وی میتوان مناجات نامه،نصایح،زاد العارفین،کنزالسالکین،قلندر نامه و..... را نام برد.

پند بزرگان بخشی از مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری میباشد که مختصری از آن به شرح ذیل است.

«ای عزیزعمر را به نادانی به آخر مرسان. بیاموز و بیاموزان. علم اگر چه دور باشد، بطلب.»

دانش آموزی

- قابوس نامه کتابی است در آداب معاشرت و رسوم دوستی و ترتیب زندگانی و کسب فضایل و تهذیب اخلاق از امیر عنصرالمعالی کی کاووس برای پند و تهذیب پسرش گیلان شاه در ۴۴ فصل تالیف نموده است.
- باب سی و یکم کتاب قابوس نامه پندی است در خصوص دانش آموزی که بخشی از آن بدین شرح می باشد:
- «اگر طالب علم باشی پرهیزکار و قانع باش و علم دوست و بردبار و حنیف روح و دیر خواب و زود خیز باش.»

پاداش تیمار سگ

- سیاست نامه اثر خواجه نظام الملک (۴۸۵-۴۰۸) وزیر مشهور آل ب ارسلا ن و ملکشا ه سلجوقی است. کتاب مذکور حاصل تجارب سالیان دراز وزارت اوست.

پاداش تیمار سگ حکایت مردی است در شهر مرورود که املاک بسیار داشت و بسیار سفر حج میرفت. روزی در بازار سگی را میبند که دچار بیماری پوستی شده است. او را به خانه می برد و بیماری او را درمان میکند. این مرد پس از یک سفر حج فوت میکند و پس از آن به خواب یکی از دوستان خود آمده و به او میگوید: «مرا رحمت و عفو کرد و آن چندان طاعت و خیر و حج مراسود نداشت، مگر آن سگ که به دست خویش بیندودم که مراندا دادند که تو را در کار آن سگ معاف کردیم و مرا از همه طاعتها آن یکی بود که دست گرفت»

حکایت دانشمند

- مصلح الدین ابومحمد عبدالله سعدی شیرازی (۶۰۵-۶۹۱) در شیراز متولد شد و پیش از حمله ی مغول به بغداد رفت و در نظامیه انجا علوم متداول زمان را فرا گرفت . بوستان و گلستان از آثار اوست .
- حکایت دانشمند داستانی است منظوم از سعدی که در ان فقیه کهن جامه ای نقش افرینی می کند او به دربار پادشاهی می رود و بعد فقیه را دور تر از باقی درباریان قرار می دهند و شروع می کنند به جنگ و جدل . و سرانجام به دست همان فقیه مشکل حل می شود و بعد درباریان متوجه می شوند که فقیه کهن جامه همان سعدی ست .
- سمند سخن تا به جایی براند که قاضی چو خر در و حل بازماند

طفل یتیم

- پروین اعتصامی (۱۳۲۰-۱۲۸۵) در تبریز متولد شد. تحصیلات ابتدایی را نزد پدرش فراگرفت. وی به انواع شعر متمایل بود و در فن مناظره نیز دستی داشت و قطعات پروین بیشتر معروف هستند.
- داستان کودکی است که مادر خود را در آغاز تولد از دست می دهد و شکوه از روزگار میکند او تمام گرفتاریها و مشکلات زندگی خود را در نبودن مادر میبیند. درحقیقت اشاره ای هست به جایگاه و نقش مادر در حمایت از فرزند و اقتدار او در جامعه و فعالیتهای اجتماعی.